

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koronjske ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na veliken trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Avstrija na vzhodu.

(Dalje.)

Navedeno preseljevanje se je tedaj zmirrom godilo na korist obeh dežel — naše kakor jutranje, in takisto se danes godi. Še dandanes lahko najdeš svoj kruh na vzhodu, če ga je doma premalo, in ni nam treba v Ameriko, ker nam je bolje pri vzhodnih Slovanih.

Rekel sem pa, da nam je vzhod važen v dvojnem pomenu, in moram dokazati še drugi razlog. Ta tiči v kupčiji. Avstrija prideluje po svojih jako izurjenih fabrikah dosti blaga, (obleko, usnje, orodje itd.), česar še ne pridelujejo vzhodne dežele. Od nekdanj je poslala Avstrija svoje blago po svojih rekah, železnicah in cestah proti vzhodu, in za to privozila žito in živino, vino in kožo, hrastov les itd. Kako važna je za nas ta kupčija, znano bode bolje Kranjskim obrtnikom, kakor pa našim, ker so bili Kranjci od nekdanj bolj obrtni memo nas. Ali velika števila tudi jasno pričajo važnost omenjene kupčije. Ko je namreč lani Rumunija odpovedala Avstriji kupčijsko pogodbo, čitali smo po vseh časnikih, da zgubi Avstrija s tem na leto 33 milijonov gold. izvoznje; da namreč za toliko manje moremo prodati v samo Rumunijo. To je lepo število, in Bog daj, da se ta zguba kmalu popravi. Ne misli, da našega kmeta ne briga ta zguba Dunajskih ali českih fabrikantov! To bi bila huda zmota. Vsi državljani smo v zavezi. Kdo bode kupil naše vino in sadje, če so v stiski naše fabrike in njihovi delavci? Ali ne dela toliko in toliko Slovencev pri železu in pri premogu, pri železnicah in na ladjah? Vsi tisti so živeli o pridelovanju in prodajanju avstrijskega blaga na vzhodne dežele; vsi trpimo zgubo — in vsi vže čutimo to zgubo, če hočeš biti resničen!

Vprašaj Pohorca, koliko manje lesa splava po Dravi? Vprašaj naše kupce, koliko manje blaga so prodali ob praznikih memo prejšnjih let? Odgovoril bode vsakdo, da čutimo neko

pomanjšanje, neko slabost našega pospodarskega življenja.

Sila je toliko večja, ker vže več let nam zapirajo meje bolj in bolj Nemško cesarstvo, ki je našar na papirju naš zaveznik. Ne samo proti našemu žitu, vinu in naši živini, temuč tudi proti vsakemu pridelku naše obrtnije imajo tako visoko carino, da skoro ni mogoče kaj prodati na Nemško. Slišal sem, da še deska ne gre črez mejo brez neprimerne carine, le hlode še lahko prodajajo tje iz českih in karpatskih host. Radi pa svoje blago prodajajo sem na Avstrijo. V tej zadevi naša politika zelo trpi po razdelitvi našega cesarstva v dve državi; Madjari namreč nič ne pomagajo braniti vzajemnih teženj. Pred dvema letoma je Nemško cesarstvo zopet povekšalo carino proti našemu blagu, in Dunajska vlada je koj predložila državnemu zboru jednako povekšanje naše carine proti nemškemu blagu. Madjarska vlada je bila obečala, ravnati takisto, pa nič ni ukrenila; tedaj pa je tudi naša vlada morala svoj predlog unekniti.

Tooliko bolj jasno je, da ne smemo zgubiti še kupčije v one vzhodne dežele, kamor jo še imamo, in to v Bolgarijo, Srbijo, Bosno. Kar se tiče Bosne, vzbudila se je Avstrija, hvala Bogu! iz stoletnega dremanja pri vzhodni politiki, potegnila svoj meč, in osvobodila lepo deželo iz turškega jarma. Vem, da še ni vse v redu; vem, da Slovani ne moremo vsega hvalliti, kar je naša vlada tam ustanovila, in še turškega ohranila — ali jasno je, da smo prišli Avstrijani v deželo njej na korist, sebi pa na slavo, ojačenje in kupčijsko korist. Ne sme se pozabiti, koliko let so Bosanski beguni trkali na naša vrata, in prosili miloščine — kdo bo tajil, da jim je sedaj bolje? In če smo imeli takrat veliko stranko v parlamentu, ki ni hotela vojske, ki je kričala: Drugega nimamo na vzhodu kaj opraviti, nego kupčijske pogodbe sklepati! — tedaj tisti stranki zapečkarjev danes lahko s prstom pokažemo raztrgano kup-

čijsko pogodbo z Rumunijo. Kri ni voda; in naša pogodba z Bosno, ki je bila s krvjo spisana, drži nekoliko močneje.

Pa tudi drugi narodi so vže davno spoznali, kolike vrednosti so te vzhodne dežele za kupčijo in domačo obrtnijo. Zavidali so nam lego našega cesarstva, neprecenljivo lego pri vzhodnih vratih, reko Dunavo in nje močne pritoke, ki naše blago lahko nosijo proti vzhodu. Tega nam nobeden ne more vzeti — ali dosti drugega so nam vzeli, dokler nismo marali, ali smo premalo marali za svoj poklic.

(Konec prih.)

Kat. podporno društvo.

Odbor „kat. podpornega društva“ v Celju je bil k petindvajsetletnici škofovega posvečenja našega premil. gospoda knezoškofa Njih prevzvišenosti s posebnim pismom častital. Na to je prejel ta-le prisrčni odgovor:

Slavno kat. podp. društvo!

Včeraj prejeta, prisrčno pisana in okusno opravljena adresa, s katero mi slavno društvo k petindvajseti obletnici mojega škofovskega posvečenja čestita, me je jako razveselila. Slavno društvo naj prejme za ta blagosrčni spomin mojo najtoplejšo zahvalo, pa tudi moje zagotovljenje, da če sem v teku let od onega dne, ko je bila mojim rokam izročena pastirska palica, lepe in meni iz toliko obzirov priljubljene Lavantinske škofije, kaj storiti zamogel za škofijo, za kat. cerkvo in za vernike, za odrasle kakor za otroke: mi služi v posebno veselje in tolažbo to, kar sem storiti zamogel za ustanovljenje in za vzdržanje zavoda šolskih sester in njihove slovenske šole za dekleta v Celji.

Slavno društvo mi želi, da učakam še tudi petdesetletni jubilej mojega škofovskega posvečenja.

To se sicer zamore komaj zgoditi, kajti Bog je že po naravi meje postavil človeški starosti, ki se prestopiti ne dajo.

Bodi vendar temu kakorkoli. Tega sme biti slavno društvo uverjeno: katerokoli število let mi je od Boga še odločeno, vselej bom rad in po moči podpiral težnje katoliškega podpornega društva, trdno zaupajoč, da ostane društvo tudi zanaprej zvesto svojemu imenu. — tedaj zares katoliško po mišljenju, po govorjenju in po dejanju.

Božji blagoslov bodi vsak čas nad slavnim društvom in nad posamnimi družbeniki!

V Mariboru dne 19. januarija 1887.

Jakob Maksimilijan,
knezo-škof Lavantinski.

Gospodarske stvari.

Čas za sekanje lesú.

Teško si gredo še v čem drugem misli toliko navskriž, kakor pri vprašanju, kedaj da kaže sekati lesú. Kmetu kaže še pač neko najbolj zima za to delo in zima je tudi sploh najpripravniša za to.

Kedar hočeš lesú, veš že tudi, čemu da ti bode in to ima veliko pri tem vprašanju. Ako ti je samo za to, da posekaš les, ker hočeš iz prostora, na katerem je bil doslej les, narediti si njivo ali vinograd ali sploh nekaj, kar ni več lesovje, tedaj sekaj, kedar ti je možno. Ako pa ti je za to, da doboš lesú za stavljenje, za žage, za kurjavo, tedaj pa je stvar že druga.

Veliko stori še tudi to, kako se les shranjuje, ali po koncu, ko se lahko hitro izsuši ali pa na kupu v gošči, kjer se vrši izsušenje le po malem. Kak in koliko trajen je les, kako vreme in kako mrčesje se nahaja v lesu — vse ni brez moči na les. Ne da se tajiti, da je v raznih časih razna mera mokrote v lesu in v času, ko je v lesovini malo mokrote, seče se les najugodniše. Kako ga spraviti domov, to potegne se vé, da tudi nekaj, toda eden čas je skoraj za vsako lesovino ugoden, to je pozna jesen ali pa prva zima. V tem času so drevesa nekako v počitku, les nima v njem toliko mokrote in to je imenitno, kajti se drevo ta čas ležje in hitreje izsuši. Tudi druge spremembe se ne godé ta čas v lesu — spremembe, ki so vselej na kvar trpežu lesú.

Isto nam kaže tudi izkušnja: kjer nam hodi za to, da trpi les, vselej je le tak, ki se je vsekal po zimi. Edino manjša drevesca, ki se rabijo za kole in ralice, kaže še le proti spomladi sekati, kajti se dajo bolj obeliti. Memo gredoč še omenimo, da se kol in ralica in sploh les, kar ga pride v zemljo, najpoprej obeli in če je mogoče, tudi obžgé.

Les za obroče pa terja skorjo in tedaj ga je sekati le v pozni jeseni ali pa v zimi, ta čas se ga drži skorja najtrše. Drugače pa je pri igličastem drevju, temu se vzame skorja in za to se seka v začetku poletja, dokler je v rasti. Kedar pa hočeš imeti tak les s skorjo vred, posekaj ga pa pusti ležati z vejevjem vred, dokler ne odpade igličje. Kdor hoče, da raste iz štorovja novo drevje, mora istotako jeseni ali v zimi sekati drevje, ker je ta čas ugoden za korenine. Iz štorov dreves, ki si jih po letu posekal, žene sicer drevje, toda slabše. Ako pa češ iz gošče njivo, tedaj ti kaže sekati les v poznem poletju, kajti tedaj iztrebiš najleže z drevjem tudi koreninje iz zemlje.

Vrbe za koše in locanje odreži pa rano spomladi. Tedaj je vrbje najpriličniše za rabo in povrhu tudi sadike ne trpé toliko škode.